

Ք. Օ. Ն. Լ.

ՆԻՐԻՏԻ ՏԻՎՐԻԿ

ԸՏԷՏ 27

1856

1 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՊԵՏՅԻՒՄ ՆԵՐՈՒԷՐՈՒՄ

ԹԵՖԵՐԻՒՆԵՐԻ

« Խօսքն տիկինն հագգընա՝ պունտան ագտեմսէջ-
լէտիյիմիզ կիպի աէյիլ տիր։ Օնուն հեր պիր շէյի պե-
նի հայրան էտեր։ Օնուն ալլը պէնտէն իւստիւն տիւր,
վէ ըէյի պէնի մահճուպ էտեր։ Տիւնեատա մէվճուտ
ճէմի քեանաթլարըլա Վրիստոսուն մապէյնիստէ՝ ըու-
պարա ասաս թութաճադ հիւզ պիր շէյ եօգ աուր։
Հագգըլաթ՝ այրըճա պիր զաթ տըր։ Տիւլեալարը վե
միւլճազլարը, խապէր վերտիյի հագգըլաթլար, վէ իս-
քեաթ էթմէք իչիւն գուլլանտըղը եօլ նէ ինսանըն
եարատըղը թարղըլա վէ նէ թապիաթի էշեա իլէ թա-
րիթ օլունմազ։

« Թուէվիտի վէ տիւննա իւզէրինտէ եաշամասընըն
նազլի վէ թալիւմաթընըն տէրինլիյի, քի ճէմի միւլ-
քիւլլէրին ուճունա ֆիլ վագը էրիչիր։ վէ ծնարը թա-
ճիւպէ պայիս օլաճադ եօլտա հալլ էտեր։ Բւեաարա՝

նը , պու աննաշլմազ , Պաթըն թէք օլմասը , զուհը
էթմէտի , հիւքիւմէթի , էվդաթ ու միւլքիէթ իշնստէն
եօրիւյիւպ իյէրիլէմէսի , պէնիմ ինտիմտէ պուշլարըն
ծիւմլէսի պիւրէր հիքմէթ՝ վէ թէֆթիշտէն միւնէզզէհ
էսրար տրուար : . . . Պէնի պիր հոյալ իշնստէ զարգ
էտէրլէր՝ քի չըզմամ միմքինսիզ օլուր . կէօզլէրիմին
էօնիւնտէ էսրար , վէ տայիմի էսրար . շէօյլէ քի՝ նէ
փնքէար էտէ պիլիրիմ , նէ տէ ագըլ գանաճադ պիր
մանսա վէրէ պիլիրիմ :

» Պուշտա փնսնճա հիչ պիր շէյ կէօրմէտիմ : Եւազ
լաշորզճա վէ եազընտան թէֆթիշ էթտիքճէ՝ հէր պիր
շէյ պէնտէն իւքուէքգալըր . հէր պիր շէյ պէօյիւր , վէ
պէօյիւքլիւլիւլէ էզէր . հէր նէ գատար տիւշիւնսէմ՝
նէթիճէ հիչ պիր շէյ պուլամամ : . . .

» Օնուն իթիգատը եալընըզ քէնտինէ մախսուս
պիր սըտտըր . վէ էօյլէ պիք ֆիքիրտէն զուհը էթմէ տիր
քի . հիչ պիր վէճհիլէ ինսան ֆիքրի տիր տէնիլմէզ .
Տէրին պիր էօրնէկսիզլիք վար , քի պիր թազըմ պու
սնէտէք նամալիւմ լուղէթլէր վէ սէօյլէյիշ գաիտէլէ
րի իհտաս էտէր : Յիսուս պիզլիմ իյիմլէրիմիզտէն հիչ
պիր շէյ ալմազ . քէնտի թափընըն թէշպիհի եախուտ
էմսալի մութլադա եալընըզ քէնտիսինտէ պուլուշուր :
Պէյլէսօֆ տախի տէյիլ տիր . զիրա միւճիւզաթըլա կիւ
տէր . վէ իլք պաշտան քէնտի չըրազլարը քէնտինէ
սէճտէ գըրճըր օլտուլար : Վէ օնլարը գանտըրմադ իւ
շիւն շէրէֆլէ պէլաղէթ վէ մանթըզ (ճարտասանութիւն
վէ տրամարանութիւն) գուլանաճադ իւրինէ տույիուլա
րընը ուլանտըրըր , պուշտան իշիւն նէ հաղըրլըզ մէշքլէ
րի մաթլուպ էտէր օնլարտան , նէ տէ քիթապէթ մալիւ մա
թը : Օնուն ճէմի տինի ինանմապտան իպարէթ տիր :

« Վազա , ինտանըն սելամէթի իչինն իմ վէ ֆէյ-
քէսօֆլուգ ապա ֆայտէ էթմէղլէր . վէ Յիսուս եւ-
լընըզ սէմավի էսրարը վէ բուհանի նօմօպարը իլհամ էթ-
մէք իչինն տիւննայէ կէլտի : Պունուն իչինն օնուն իչի
եալընըզ ճանրլա տըր . օնունուլա սէօյլէչի , վէ Մե-
տարանընը օնա կէթիրտի : «Վասըլ քի քէնտիսի ճանա ,
քէզալք քէնտիսինէ տէ ճան միւքեաֆի տիր : Օնա կէ-
լինճէյէտէք ճան պիր շէյ տէմէ աշիլ իտի . տիւննանըն
հիւքիւմէթի ճիսմանի զաթլարըն վէ վազթըն էլինտէ
իտի . Օնուն սէսիյէ հէր պիր շէյ սըրասընա կիրտի :
«Պունտան պէօյլէ՝ իմ վէ ֆէյլէսօֆլուգ՝ իքինճի սընը-
ֆա տայիր զահմէթլէք օլտուլար . վէ ճան քէնտիսին
ալիա բուլթպէսինի եէնիտէն էլէ կէչիրտի : Ա՛մի մէք-
թէպ թէրթիպաթը՝ եալընըզ պիր փիլուղէթիյէ՝ խա-
րապ ու վիրան պինա կիպի երգըլըլար :

«Նէ ուստա , նէ քէլամ , քի պէօյլէ պիր թէպտի-
լիէթ իճրա էտէր : Ինսանլարա տուա էթմէյի նէ ահ-
քեհամըլա էօյրէտիր . ինսանազ էմր էտէր , վէ հիչ պիր
քիմնէ գարշը սէօյլէմէզ . էվլէլա օնուն իչինն քի՝ է-
տէպ ու էրքեանըն թալիւմաթընըն էն թէմիզի Մե-
տարանտա տըր . վէ իքինճի , տին թալիւմաթընտա տու
հէր նէ քի դարանլըգ վար ըսա , ինսան կէօղիւ կէօր-
մէյէճէք վէ ինսան ազըլ էրմէյէճէք պիր մահալտէ պու-
լունանըն պէյանը վէ հագըզաթը տըր :

«Պիր ձէսուր եօլճու , պուզուլա էօրթիւլմիւշ
տաղ տէֆէլէրինէ քէնտիստէն մատէ քիմնէ չըգմամըշ
ըգան քէնտիսի ճէսարէթ էտիպ չըգըպ ինտիքտէն սօն-
րա օրատա կէօրտիւքլէրինի նազլ էթմիյի հալտէ հան-
կը ահմազ չըգըպ՝ էօյլէ աշիլ տիր տէյէճէք : Պու ձէ-
սուր եօլճու՝ Քրիստոս էֆէնտիմիզ տիր : Ինսանամար

օլա պիլիր . օնա շիւպհէ եօգ . լաքին էօյլէ Կէյիւ Կիւ
տէմէք օլամազ :

» Պունտան մատէ . ինսանըն վէ տինին տախի էօ-
զիւ օլան շու էսրար մէսիլէրի ֆէյլէսօֆլարա սիւալ-
էտին . ճէվապլարընէ տիր : Հաճիլը ազըլ սահիպի ա-
տէմ, կերէք էսքի վէ կերէք եէնի մէթաֆիզիքա թէր-
թիպլէրինտէն պիր շէյ էօյրէնէ պիլմիշ : Պու իլիմ սա-
հիհէն պօշ վէ լաֆտան իպարէթ իլմի հիւլեա տըր .
ինսանըն նէ էվաէ կէչինմէսինէ վէ նէ տէ հըրս ու
հապիլէսինէ աւլա մինասիպէթի եօգ տուր : Օնա շիւպ-
հէ եօգ քի՝ քիշի տիւշիւնէրէք Սոկրատըն վէ Պղատո-
նուն ֆէյլէսօֆլուզլարընըն անահտարընը պուլուր . լա-
քին մէթաֆիզիքայէ աշնա օլմալը . վէ պունտան մատէ
սէնէլէրիլէ մէշք էթմէիլէ պերապէր տիրայէթի մախ-
սուսէսի տախի օլմազ լազըմ տըր : Փագաթ եալընըզ
ազըլ՝ գալ՝պ վէ ֆիքիր՝ քրիստոնեալըզ աննամազա քի-
ֆաէթ էտէրլէր :

» Քրիստոնեալըզ տյըն նէ՝ իլմի հիւլեա (գիտու-
թիւն գաղափարաց) վէ նէ տէ մէթաֆիզիքատըր . իւ-
լա ինսանըն հարաքէթինի տօղըուլտուպ թասհիհ էտէ-
ճէք վէ ինսանտ նասիհաթ վէրիպ հէր պիր իշինտէ իմ
տատ էտէճէք պիր ամէլի գանուն տուր : Եստուածա-
շունչ պիր թագըմ ինսանլար վէ վուգուլաթ նագլ է-
տէր վազթը ու էպէտիլիյի աննաթմազ իշիւն . հիչ
պիր մէզհէպ պէօյլէ պիր շէյ սունմազա միւզթէտիր
տէյիլ տիր : Սահիհ տին պու տէյիլ իսէ տէ՝ պունա աւ-
տանմազ գապահաթ տատ օլունմազ, վէրէ պունլար
ճիւմլէսի ազըմ վէ Ելլահա եազըշըր շէյլէրտիր :

» Յիսուս Քրիստոսա պիր էմսալ, եախուտ օհէր
նէ վէճհիլէ օլուր իսէ օլուն՝ Եւետարանա եազըն պիր

շէյ պուլմադ իշին պատմութիւն քիթապարընը նախը
լէ արատըմ: Այն թէ վարիսէր, նէ ինսանիէթ, նէ վա-
զըթ վէ նէ թապիաթ, հիչ պիրիսի պանա էօյլէ պիր
շէյ կէօսթէրմէզէր քի ծնուն ուլա բուպար էտէյիմ եա-
խուտ մանա վերէյիմ: Պունտա հէր պիր շէյ տաթթ-
տէն խարիճ տիր. նէ գատար տիւշիւնսէմ՝ շունա հա-
լոնըզ աղըմ էրէր քի, պունտա հէր նէ վար բաա քեա-
ինաթըն ըէվիշինտէն խարիճ վէ ինսան աղլընտան իւտ
տիւն տիր:

„Իմանսըզար տախի Բւետարանըն ազամէթինի
ինքհարէ ճէսարէթ էտէմէմիշէր տիր. վէ մէճպուրի օ-
նա բայէթ էտէրլէր: Պու քիթապ ինանանարընա նէ
գատար օաատէթէ մուճիպ օլուր. պունու միւլհազա
էտէսլէր իշինտէ նէ գազար հիքմէթլէր պուլուրլար:

„Պունտաքի ճէմի լուղէթլէր պիր պիրինէ պէնտ
տիրլէր վէ պիր պիրինի թաստիգ էտէրլէր պիր եափու-
թաշարը կիպի: Լուղէթլէրի պիր պիրինէ պաղաշայն
ֆիքիր ալահանի պիր խարճ կիպի տիր, քի մէֆհուսու-
նու ֆիքիր կէօզիւնիւն էօնիւնէ կիահ աշար վէ կեահ
գափատըր: Քէլամարընըն հէր պիր պէնտինտէ պիր
մէվճուտ մէֆհուս օլուպ՝ իճմալինին պիրլիք քէմալիէ-
թինի վէ տէրինլիյինի թէֆհիմ էթտիրիր: Միսլի հօգ
թէք պիր քիթապ, քի ինսան աղլը ծնտա՝ պու անէ
տէք կէօրիւնմէմիշ ախազի (բարոյական) պիր կիւղէ-
լիք, վէ քիսինաթըն իզհար էթտիյինտէն տախի ալիա՝
պիհատտ զաթըն թասփիրինի պուլուր: Պու թասփիրի
Բլահտան պաշգա քիմ հասըլա կէթիրէ պիլիր իտի,
պէօյլէ միւսթ էսնա վէ նահէմթա քէմալիէթին ըէսմինի
քիմ չըգարա պիլիր իտի, քի հիչ պիր քիմսէ նէ պէհա-
նէ գօյաճագ, նէ իլալէ էտէճէք վէ նէ իխրաճ էտէ:

ճէք պիր թէք լուղէթ պուլամազ : Լօյլէ պիր քիթապ .
քի շիմտիտէք . եազըլմըշարըն հիչ պիրիսինէ պէնզէ-
մէզ , պիւթիւն պիւթիւնէ եէնի . միսլի սէպդաթ էթ-
մէմիշ , վէ պուլստան սօնրու տա օլամայաճազ :

» Կոնփուտիոսուն վէ Օրադաշտըն վէ Կըւմանըն .
[վէ Երամազըրն վէ պուլար կիպի ալահ ըզ հախուտ
ալահ թարաֆընտան կէօնտէրիլտիք տէյէնէրին լա-
գըրաւընըն էտէրսինիզ : Լաքին պուլարըլա Քրիստոս
սուն արասընտա շու ֆարզ վար քի , նասըլ քի Քրիս-
տոսուն ճէմի էտիպ գըլտըգշարը Լաահա եագըրըր շէյ-
լէր տիրլէր , քէզալիք օ պիրլէրինին ֆէյլ ու հարաքէթ-
լէրինտէ էօյլէ պիր շէյ եօզ տուր քի ինսանի օլմասըն :
Պու ինսանլարըն էթտիքլէրինէ՝ քէնտի էօմիւլլէրի սը-
նըր օլտու . քէնտիլլէրի սաղիքէն՝ ճիսմանի խըրա ու
հափվէս եարտըմլարըլա միւճիտի օլտուգլարը մէզհէպ-
լէրի եօրիւթտիլլէր . պագըլարը տախի էօրֆ ու զար-
պը վէ տիկէրլէրի վագթըն բօլիդիքճէ վուգուաթլարը-
նը մէրամլարընըն իճրասընա գուլանտըլար :

» Քրիստոսուն ճէմի էմէլի քէնտի էօլիւմիւնտէն
տիր . պու ինսան իճատը մը արը . խոյըր . իլա պու
այգըրը պիր կօլ տուր , ինսանճատան եօգարը պիր կիւ-
ման ու էմնիէթ տիր . մանկա գապուլ էթմէզ պիր հալ-
տըր : Քրիստոսուն տահա եալընըզ պիր գաչ չըրազլարը
վար իքէն , օնլար տախի հիչ պիր շէյտէն խապէրսիզ ,
հազգընա էօրիւմսիճիլի վէրիլտի . էօլտիլլիւնտէ եէհու-
տիլլէրին քեւահիլլէրինէ ատու , վէ քէնտի միլլէթինին կէօ-
ղիւնտէն տիւշմիւշ իւտիւ , վէ քէնտի ատամլարը տախի
քէնտիսինի թէրք էթմիլլէր վէ օնա զըտ օլմուլար ըտը :
Սատամ քի օլաճաղլարընը էփվէլտէն խապէր վէրմիշ
իտի իսէ՝ պուլստան պաշղա նասըլ օլա պիլըր իտի :

“ Քենտիսի տեր իտի . “ պէնի թուծազար .
 “ պիւթիւն ալեմ պէնի թերք էտեճէք . էգիթիւթիւթին
 “ իւք պաշանկըճընտա պէնիմ չըրագլարըմըն պաշլըճա-
 “ սը պէնի ինքեսար էտեճէք . քեթիւթիւթի պրագաճա-
 “ ղըմ քի իսթէտիքիւթիւթի էթսիւթի : Պատէհու , Եւ-
 “ լահըն ատալէթի միւքեսաթաթընը պոլլտուգտա վէ-
 “ ինսանըն ֆըսգը գատիմի (սկզբնական մեղք) պէ-
 “ նիմ էգիթիւթիմէ աֆվ օլունտուգտա՝ ինսանը Ելահը-
 “ լա պիլլէշտիթէն պաղ էէնիտէն սըգըշաճագ . վէ պէ-
 “ նիմ մէվթիմ չըրագլարըմա հայաթ օլաճագ : Պէ-
 “ նիմէ օլտուգլարը վագըթտան զիատէ պէնսիզ օլ-
 “ տուգլարը վագթտա գուվթիւթ քէսպ էտեճէքլեր .
 “ զիրա պէնիմ գըյամէ օլտուղումու կէօրէճէքլեր .
 “ կէօյէ չըգաճաղըմ , վէ օնլարա մահարէթ վէ թալիւ-
 “ մաթ վերմէք իչիւն պիր Տուհ կէօնտէրէճէյիմ . խա-
 “ ջըն բուհու Եւետարանըմը օնլարա էօյրէտեճէք . վէ
 “ նիհայէթ իւլ էմր՝ օնա ինանաճաղար . օնու վաղ է-
 “ տեճէքլեր . վէ իւմիւմի ճիհանա օնու գանտըրա-
 “ ճագլար :

“ Վէ պու թահուտ , քի Պօղոս առաքիալ խաչ
 պիլանէլիյի թէսմիյէ էթմիշ տիր , պէօյլէ խաչ իւս-
 թիւնտէ էօյմիւշ պիր զավալլընըն էվիլլտէն սէօյլէտիք-
 լէրի թէքմիլէն հարֆ պէ . հարֆ իճրա օլտու . Վէ իհ-
 թիմալ քի՝ իճրասընըն թարզը ասըլ թահուտունտան
 զիատէ աճայիպ օլա :

“ Պունա՝ պիր կիւնտէ վէ պիր մուհարէպէտէ գա-
 րար վէրիլմէտի : Պիր ինսան էօմրիւ միւ տիւր պու :
 Խաջըր . իլա՝ իւշ իիւզ սէնէ միւթէմատի տէվաճիւզ
 րէ օլան պիր ճէնի ու ճիտալ . պիր ուզուն գաւղա :
 Եւաքեալար , պաշլատըլար , օնլարըն խալէֆլէրի տէ-

վաճեթտիկեր . արգա արգայե տենիզ տաղաւար կիպի կէլէն
քրիստոնեայ ողիւկէլէրի պունու եօթթ տիւլէր . Սուրբ
Պետրոս առաքեալտան ոսնրա օնուն Հռոմա քիւրսիսի-
նէ վէ բիասեթինէ մուծասարըր՝ օլան օթուղ էքի ա-
տէտ խալէֆի օնուն կիպի տին իչինն շէհտ օլտուլար .
Վէ պու վէճճիլէ իւչ եիւզ սէնէ Հռոմա քիւրսիւսիւ
էօյլէ պիր մէնէտ օլտու՝ քի օնա էրէն մուծալազ գաթլ
օլունուր ուտու . Վէ պու իւչ եիւզ սէնէնին զարֆըն-
տա տիկէր եպիսկոպոսյարտա տախի պունլարտան էյի
պախթէ վասըլ օլան պուլունմատը .

» Պու գալլատա ճիհանըն ճէմի վատիշահարը
վէ ճէմի գուվվէթլէրի պիր թարաֆտա պուլունուպ ,
օլ պիր թարաֆընտա տէյիլ քի աքէր . իլա հիքմէթ-
լիւ պիր գուվվէթ կէօրիւնիւպ , բույի զէմիստէ եօթէ
պէրի տաղըմըլ պիր գաչ քիշիտէն իպարէթ տիրէր .
վէ իթթ իֆազլարընա նիշան՝ ճիւմլէսինին եէքաիւսնէ
խաչ էարարընա ինանմալարը տըր .

» Աէ աճայիպ ալամէթ . ինսան օլմուշ Ալլահըն
սէրէնճամընըն ալէթինի չորագլուրը քէնտիլէրինէ սիւահ
տէյիւ ալմըշլար . Քէնտի իսքեաթ օլմարըլա՝ շէտիւ
պիր ալէվ միսալի եագընընա սիրաաթ էտէրէք եայըլըր .
Տէրլէր . Քրիստոս , Ալլահ , ինսանլարըն սէլամէթի ի-
չինէ էօլտիւ . Վէ պու պայաղը քէլամլար՝ ինսան օլան
Ալլահըն սէրէնճամը պայրաղընըն էթրաֆընտա նէ գա-
տար մարազա վէ խուսումէթ գահիրէ կէթիրիլէր .

» Աէ գատար գան տէօքիւլմիւսի էքի թարաֆ-
տան , նէ գատար թահապիլիւր . Լաքին պունտա՝ պիր
թարաֆտա էօրքէ վէ ատապէթին վէ էօրֆիւն ճէմի
շիտաթի , վէ տիկէր թարաֆտան հալիմիէք վէ ախեազ
գալիլիլի վէ պլնիհայէ թէսլիմիէթ . Իւչ եիւզ սէնէ

զարփընտա ֆիքիր՝ ճիսմին նէփսի հայվանիսինէ , վէ՝
զափիր՝ զօրպալըզա գարշո պիր տիւզիյէ գաւղա ըրը-
լար : Ղան թէնէ՝ վէ ֆազիլէթ ճինսհէթէ գարշո մա-
րազա էտերլէր իտի : Վրիստոննալարըն գանը սէլ օլ-
մուշ ագար . քէնտիլերինի էօլտիւրէնլերին էլինի մէմ-
նունէն էօփերէք էօլիւրլէր . թէն հէր թիւրլիւ էզիւ-
թէ րազի օլուպ քէնտինի թէսլիմ էթտիյի հալտէ՝ ճան-
գարշո ֆիրհատ էտէր . հէր եերտէ քրիստոննալար զա-
իֆ տըրլար . լաքին նիհայէթ օնլար իւսթ չըգարլար :

Դ Կիսարը վէ Լղէքսանդրը վէ օնլարըն ֆիւթու-
հաթլալընը , վէ ալեա պախթէ աշտըզլարը գաւլալար-
տա սօլտաթլարը արգալարընճա կիթմէք տէրէճէսինէ-
տէք մէֆթուէն էթմէլերինի սէօլլէրսին . լաքին պուէն-
տա սօլտաթըն մուհապպէթինին պէտէլինի վէ ազլըն
ու ֆիւթիւհաթըն շէրէֆինի վէ հարպ թալիմինին թա-
պիի սէմէրէսինի վէ ուսթալըզճա վէ գանունճա քօ-
մանտանըն հասըլաթընը կէօրմէք կէրէք տիր : Լնճագ-
Կիսարըն իմրէրաթօրուղու գալջ սէնէ սիւրտիւ : Լղէք-
սանդրըն սօլտաթլարընըն մէֆթունիէթի նէ՝ գատար
վազթ տայանտը : Պու լայէթլէրինին զէվքինի եալընըզ
պիր կիւն , պիր սաաթ , քօմանտա էթմէլէրինին տէվաճ
էթտիյի գատար վազըթ , վէ էն չօղու՝ էօլիւպ կիտին-
ճէյէ տէք սիւրտիւլէր . հիսապ ու պախթ ու իլմի հարպ
թէլթիպաթը վէ ճէնկին կէլիշաթը բուխսաթ վերտիյի-
նէ կէօրէ : Վէ էկէր ֆիւթիւհաթ խիյանէթ էտիպ
օնլարը թէրք էտէ իտի , նէ՝ զանն էտէրսին , աճապա
սօլտաթլարըն հահիշի տախի սօղումալ մը ըտը : Սօ-
րարմ սանա . Կիսարըն վէ Լղէքսանդրըն մուհարէպէ-
ճէ նուֆուզլարը՝ քէնտիլերի էօլտիւքուէն սօնրա տախի
ջալտը՝ մը :

« ԼՅՅԵ պիր էսիւ կեօրտիւցիւն վար մը քի քա-
բերի ծնուն զիբրինէ սաղաք վէ ֆէտաքեար օլմալարըն-
տա գալարագ՝ պու վէճհլէ օլ էօլիւմ ֆիւթու հաթ
էթսին : ԼՅՅԵ պիր հայալէ աղլըն երէր մի քի ալ-
լեգարզ Բայընսըզ վէ պու ճիհանտէ հիւ պիր էօյրէնէ-
ճէքլէրի եօգ սօլտաթիւրը օլա , վէ ծղարը գանտըրա
քի տէվամ էթսինլէր վէ հէր տիւրլիւ զարուրէթէ տա-
յանսընլար : Էյ վա՛հ . Գիւրէն ճէնէրալըն թէնի տա-
հա սօղումամըշ ըտը , քի Սօնթէքուքօլիւնին հուզու-
րողնտա օրտուսու թար ու մար սլտու : Պէնի տախի ,
կարթագինէ ապերինին Լննիրաղը ունութտուղու կի-
պի , պէն սաղիքէն ասքերիմ պէնի ունուաույօրլար :
Իշտէ պիզիմ կիպի պէյիք առէմլերին մալիք օլաճա-
ղմըզ գուվիլէթ : Պիր ճէնկ ղայպ օլտուգտա պիզի եր-
դար . ֆէլէյին չարգը ապսինէ տէօնտիւցիւ պիլլէ եա-
լմըզտա տօսթ գալմաղ : Պէն քէնոփ էթըքթըմտա նէ
գատար Յուգալար կեօրտիւմ : Ե՛հ , էկէրպէն պանա
խիյանէթ էտէն ազիմ ումուրտիտէ քօլիգէք քիմսէլէրի
վէ ճէնէրալլարը գանտըրամաթըմ ըսա , էկէր իսմիմի
վէ սահիհէն վէթան աշղընըն վէ քէն-
տի պէյիքլէրինէ վաճիպ օլան սատագաթըն միւճիւ-
ղաթլարընը թանըմատըլար ըսա , վէ էկէր պէն ռնլարը
օլ գատար տէֆա զաֆէր ու ֆիւթիւհաթա կէօթիւր-
միւշիքէն , տահա սաղիքէն , պէօյլէ քէնտի մէնֆա-
աթլարընա միւպթ էլա զաթլարըն եիւրէյինի ըստամա-
տըմ ըսա , էօլիւմ նէֆէսի պէնի պուզ կիպի սօղութ-
տուգտան սօնրա ծղարըն ղայրէթինի ույանտըրըպ տէ-
վամ էթտիրմէյէ տէսթրէս օլաճաճ մը ըմ :

« Եղլըն երէր մի էօյլէ պիր կնստար , քի Էռոմա
մաճլիսինին էպէտի իմբէրաթօրու օլմուշ օլտուն , վէ

նոր թիւրպէսինն իշինտէն տէլէթինի իտարէ էթ.
աին վէ Շուսմաթն իգպալինէ շեզարէթ էթսին : Իշ-
թէ քրիստոնեալըը զաղթ ու Ֆէթհ էթմէսինն նախ-
լի պու տուր . իշթէ քրիստոնեալարն Ալահընը գուս-
րէթի , վէ սնուն եկեղեցիսինն տինինն վէ իտարէսի-
նին իշէրիլէթսինն միւճիւղաթը տայիմիսի պու տուր :
Միլէթլէր կէլեր կէչեր . թախտար սարսըլըր երգըլըր .
վէ եկեղեցի գալըր : Իմտի՝ էսիրին թէհապվիւրու վէ
հագարաթ էթմէսինն աղկըն տէրնասընա գարըը եկեղե-
ցիի տայննաբըրպ երգտըրմայան դուվլէթ նէ տիր :
Քիմին էլն տիր օ՝ քի պին սէքիզ երգ երլտան պերի
օնու դարգ էտէճէր կիպի կէօրիւնիւր ճէմի ֆուրթու-
նալարտան խէլաս էլլէտի :

» Քրիստոստան մատէ ախէր զսթլարըն վարըղըն
տա նէ գատար դուստի վէ նէ տէյնի պէլալէր պու-
լունուր : Կաթըլ ատէմօլա պիլիր քի պաղը կէճնէ էն-
կէլլէր մանի օլտուգտա քէնտի մադսուտունտան կէրի-
լէմէյէ մէճպուր օլմասըն : Կաթըլ ատէմօլուր քի , մա-
հալինէ վէ զուհուրաթյարա նաղարէն թէրթիպինի տէ-
յիշտիրմէսին , վաղթի հալ օնա թէսիր էթմէսին , մա-
պէյնինտէ պուլունտուղու նասըն ատէթ ու բուսու-
մունա վէ էֆքնարընա միւտահանէ վէ միւսաստէ էթ-
մէսին :

» Իշէր պու միսիլիւ թէպտիլիէթլէրտէն ազատ
վէ ճէմի Էօղլարտէն վէ պէլատէն թէմիլ փազ՝ Քրիս-
տոստան զայրու պիրիսինի թանըրան կէսսթէր . իշթէ
մէյտան : Տիւննա իւզէրինէ թէշօրիթինն իլք կիւնիւն
տէն սօնունատագ տայիմօ՝ . վագարը , լաքին տի-
զէնսիլ . զայէթ սէրտ , լաքին զայէթ տէ հալլէմ : Կաս
իշինտէ եաշատըղընտա Յիսուս քէնտի իւզէրինտէ հիշ

պիր էօզրէ վէսիլէ վերմէզ . րէվիշ ու հարաքեթլերի օլ տէյնի սայդըլը վէ հիսապլը , քի գուտրէթլին ու հալիվիյին պիր եերտէ պուլունմասը՝ կէօրէնկերի հայրան էտեր իտի : Կերէք քելամընտա կերէք ամէլինտէ՝ Յիսուս միւնէվկեր տիր . ասլա տէյիշիմէզ . վէ հիշ պիր շէյ օնա թէսիր էթմէզ : Աշյուէյիշտէ վէ թափուրտա եիւքսէքլիք՝ Ալահանի նիշանէսի տիր տերլեր . եա եիւքսէքլիին հեր պիր շարթընը մէվճուտէն համիլ օլան զաթա նէ տէմէլի :

» Կերէք էլան կերէք զէմանի գատիմտէ պէյն էլ ճիւհէլա ճարի օլան փասիտ մէզհէպլեր , Վուամանըն իհտաս էթտիյի այնճա թէշրիֆաթլարը , Վիւգուրիոսուլ իճատը օլան գափաիտ , չօգ ավաշլարա սէճտէ ու իպատէթ գըլմադ , վէ Մովսէսին նօմօսու տախի , տին տէյիլ , իլլա միլլէթ նօմօսլարը սըրոսընտա տըր : Վազա պու այնլարըն ճիւմէսինին մագսուտու տէյիլ սէմափի , իլլա տիւնհափի տիրլեր : Մատտէ՝ եալընըզ պիր ճէմաթլըն վէ պիր միլլէթին մէնֆաթլընա մէլհուզ տուր . անճադ սահիհ տին եալընըզ պիր տիյարէ մահտուտ օլամայաճաղը աշիքիար տէյլլ միտիր : Սահիհլիք ճէմի ճիհանը իհաթէ էթմէլի տիր : Քրիստոնեալըզ պէշյլէ տիր . եալընըզ պու տին տիր քի միլլէթ ֆերգլէրինի մահվ էտեր . եալընըզ պու տուր քի՝ իւմիւմի ինսան գափմինի պիրլէշմէյէ վէ գարտաշլըզա թէքլիֆ էտեր . եալընըզ պու տուր քի գարըշլըզսըզ վէ զիւտտէ րուհանի տիր . եալընըզ պու տուր քի , պիլա ֆուրդ ճիւմէսինէ ասըլ , վէթան՝ իսալիգ Ալահըն ճէնահը ալիսինի կէօսթերիլ :

» Քրիստոս վազթը պիր իշ հերինէ զօմամասըլա՝ հպէտի Ալահըն էվատը օլուղուղունու սապլիթ էտեր :

ճէմի թալեմաթլարը պիր մանեայէ՝ մենգուպ տուր .
 հէփսի էպէտիլիյէ պազար :

« Սու միւնվալ իւզըն պաճ քի ընուն հիւքիւմէ,
 թինին հուտուտու նասըլ էնինէ պոյունա արթըպ ֆաղ-
 լա պուլուր , քի գարարը եօզ տուր : Քրիստոսուն հիւ-
 քիւմէթի էօմիւրտէն տէ էօթէյէ կէչէր , էօլիւմտէն
 տէ : Սաղի վէ միւսթաղպէլ (կէչմիշի վէ կէլէճէյի)
 ընուն տուր , վէ ֆիլ վազը սահիհէք հիւքիւմէթինին
 սընրըր քեազիպլիքտէն պաշգա պիր շէյ օլամաղ : Եւե-
 տարանըն հիւքիւմէթի պէօյլէ տիր , քի ճէմի մահալէ-
 րի վէ ճէմի ճէմաթլարը իչինէ պըր : Յիսուս ինսան
 ճինսինի զապթ էթտի , վէ ճէմիսինի պիր միլէթ էթ-
 տի , Սիւլէհա միլէթի , վէ պունլարը պիր քէմալիէթ
 էօմրիւնէ տավէթ էտէր : Քրիստոսուն տիւշմէյէրի տա-
 խի տօսթլարը կիպի ընուն հիւքմիւ ալթընտա տըրլար ,
 չիւն բուզի մահշէրտէ ճիւմէսինին տափասընը օ՝ կէօ-
 րէճէք տիր :

Տէվա՛ օլաճաֆ :

Ե.ՕՒ.Օ. ԲԻԹԵՊԼԵՐԸՆ ՍԵՀԻՀԼԻՅԻ

Իփնճի պապըն պափըն :

Ելտէմճէ զէքը էթտիլիմիզ միւնվալ իւզըն՝ Պա-
 ղեստին վէ Լրուսաղէմ պյալէթինին Լճֆէնտիմիզին
 տիւնհատէ պուլընտուզու վազըթլարըն հալինէ նազա-
 րէն , սօնրատան զուհր էթմէ պիր քիմնէ օլ վաղըթլա-

րա րաճի տիւզմէ պիր թէվարիս ետփտըլտա եանըլ ու
ղտիւթտան հալի օլմասը ղայեթէ միւշքիւ պիր մաս
տէ տիր: Օլ այալեթէրին ահալիսինտէ օլ էսիրտէ պիր
գաշ տիւրլիւ մեղճեպ վար ըտը. եէհուտիլքտէ եալը
նըղ իւշ տէօրտ տիւրլիւ մեղճեպ գուլանըլմագտա ըտը.
Փարիսեցիլերին վէ Սագուկեցիլերին վէ Սամարացիլէ-
րին իթիգատլարը պիր պիրինէ պենգէմէյիպ. այրը պիր
պօյ տախի լասէնեանլար ետփտա Էամուցի տէնիլէն
էր չէքէրլէր իտի. վէ մարգարէլէրին՝ Մեսիանըն կէլ
մէսի իչիւն իշար էթտիլքէրի վագըթլնր վէ միւտտէթ-
լէր տօլմուշ օլտուղունա նագարէն պաղըլարը տախի Մե-
սիա կէլմիշ տիր տէյիպ՝ Եէհուտիստան փատիշասը Էե-
րովէէսի Մեսիա զանն էտէրլէր իտի. վէ պունտան պ'ր-
տէ Էերովէիանոս տէնիլէնլէր զուհր էթմիլլէր իտի. Պ'ր
թագըմը տա շունտան պունտան կէլմէ պուլթիէրէսթլէր
իտի. Փագաթ պունլարըն իչինտէ տախի հայը իթիլաֆ
վար ըտը. Այալեթին սահիպի մուլթլաղը օլան Էու-
մալըլարըն պուլթիէրէսթլէք ուսուլլէրի պաշգա օլուպ
Մըլըլըլարընքընա ապա պենգէմէլ իտի. վէ պու սէ-
պէպլէր իլէ մապէյնլէրինտէ մարազա վէ ֆէսատ վէ ֆիթ-
նէ էքսիք տէյիլ իտի:

Պու միսիլիւ մարաղալարտան տիւրլիւ գարընգ-
լըզլար զուհր էտիպ, տխըպ պօղուզըլուղա տա չըգար
ըտը. վէ պունտան զուհր էտէն քէթիլլիլքլէրին էօ-
նիւնիւ գօլայճա ալա պիլմէք իչիւն այալեթ վէ սանճագ
վէ գազա թագսիմլէրի տէ ուղուն վագըթ պիր միւն-
վալ իւղըէ գալամաղ ըտը. պունտան ժէօղաֆիայէ տա

իւր թէպտիլեթիւք ի գլխիդ ետէր իտի . շէոյլէ՞քի՝
պիր շէ՛Տը եախուտ գասապա ազ վագթըն ի ինտէ Վա-
լիկա միւլհագաթընտան այրլըպ Սքմարիայէ եախուտ
Նըուսաղէմէ ի չագ օլմասը մինասիպ կէօրիւլիւր իւտիւ .
Հերովգէս՝ Հոռմալըլարըն ի յանէսիյլէ ճէմի Պաղեցտին
իւզերինն փատիշահ նասպ օլունմուշ իքէն՝ էօլտիւքտէն
սօնրա էվլաթը Երքեղայոս եերինն կէչսի իսէ տէ , փէչ
տէրինին հիւքմէթտիյի ճէմի մէմէքէթլէրէ մութմասը-
քըթ օլամասը . վէ Լշֆէնտիմիզի սուրք Յօփսէփ աստ-
ուածահայր վէ սուրք Սարիամ աստուածածին Եգիպ-
տոս փիրարընտան կերու չէվիլիպ քէնտի վէթանլարընա
ափտէթ էթմէք մերամլնտա իքէն Երքեղայոսուն Հրէաս-
տան փատիշահ օլտուղուշու տուլուպ՝ Հրէաստանա
եւէօնմէյի մինասիպ կէօրմէքերէք Իսաիկա թարափըրը-
նա կիթտի . տէմէք տիր քի Երքեղայոսուն հիւքմիւ Վա-
լիկա իւզերինն կէչմէզ իտի Վ Պիր էյամ սօնրա մաստէ
սուրէթի ախերէ տէօնտիւ . Հրէաստանն Հերովգէսից
վարիսլերինին էլինժէն ալընըպ պիր Հոռմալը հաքիմ ի-
տարէսինն հափալէ օլունտու , վէ Վալիկա Հերովգէսէ
թէսլիմ օլունտու . վէ Լշֆէնտիմիզին միրտիլ օլտուղու
էսիրտէ պէոյլէ իտի . վէ Պիղատոս՝ Հրէաստան հա-
քիմի իտի :

Պունտան մատէ , շէ՛Տըլէրին վէ գասապալարըն վէ
քէնյէլերին իսմի տախի տայիմ պիր միւնվալ իւզրէ գալ-
մագ ըրտ : Պալատէ զկըր օլունմուշ տուր քի , Ինթսպ-
իդա գասապասը՝ ազ վագթըն ի ինտէ իւշ տէֆա իսիմ
տէյիշտիլտի : Իւք էվլէլէ՛ճըլիտդա , վէ սօնրա հիրն-

րիոս իմբերաթօրուն կիւնիւնտէ Կիսարիա սէջլէնիպ՝
պատէհու օնուն մէվթինտէն սօնրա եէնիտէն Յուլիագա
իսմինի ալոր . վէ էվվէյ Գալիլիա այալէթի միւլհագա
թընան իքէն՝ Գալիլիատան այրըտը :

ՕԼ այալէթլերի ազ վագթ էվվէյ Պոմպէոս եէհու
տիլերին էլինճէն ալուզ հռոմալըլարն հիւքմիւնէ տա
խիլ էթտիյինտէ նէ նիզամա կիրտի իսէ : Հերովդէսին
գուլմու վագթընտա օլ նիզամտա գալմատը : Հերով
դէստէն սօնրա հռոմալըլար պիր էյամ եէհուտիլերի թէ
էննիլէ գուլանլպ օնլարը ազտըմագտան սաղընըլար
ըտը . պունուն իչիւն Պիղատոս՝ Լֆէնտիմիզտէ պիր գա
պահաթ թէպէյիւն էթմէմիշ իքէն սալպ օլմասընա ըէյ
վերմէյէ , վէ Հերովդէս եէհուտիլերէ խօշ կէօրիւնմէք
իչիւն սուրը Պետրոս առաքեալը մահպուս էթմէյէ մէճ
պուր օլտու : Լաքին սօնրա ախէր հաքիմլէր սերտլիք
գուլանլպ եէհուտիլերին իսեանընա սէպէպ օլտուլար .
վէ Լֆէնտիմիզին խաչա չըգմասընտան գըրգ սէնէ գա
տար սօնրա հռոմալըլար ազիմ շիտտէթ ու նուսրէթիլէ
Երուսաղէմի զապթ ու խարապ էթտիլէր . տաճարը եագ
տըլար . ճէնկ վագթընտա էօլիւմտէն գուրթուլան եէ
հուտիլէր եէսիր՝ վէ մահպլէրինտէն հատ օլտուլար .
վէ Երուսաղէմ նամինտէ մէմլէքէթ գալմատը թա՛ քի
հալը վագթիթ սօնրա Միգրիանոս իմբերաթօր օնուն թէճ
տիտ ու թամիրինէ էմր ու ֆերման էթտի իսէ տէ՛ էն
քի իսմինի ճէմի քիւթիւպաթտան թերքին էտիպ՝ Լիւա
Կապիտոլինա իսմիլէ սէջլէնմէսինի էմր էլլէտի :

Տէյէվմ քի Լֆէնտիմիզտէն եալընըլ իւզ սէնէ սօն

րա պիր քեալիպ չըզըպ քէնտի գափասընտան քիթազ
տիւզերէք՝ պունու Քրիստոսուն չըրազլարը եափտըլար
տէյիւ մէյտանէ աթմըչ օլտա, նաւըլ օլա պիլիր քի եազ
տըզլարը Վրիստոսուն վազթինտէ ճարի օլան ահլա
լին թըպզըսը օլուպ՝ ապա պիր թէխէլլիւֆ կէօրին
մէյէ. նազլիէթլէրինտէ օլ վազթըն հալինէ վէ իտարէ
ուսուլինէ վէ ահալինին ախլազընա վէ մէզէպլինէ տայիր
ասա եանըչըզ պուլունմայա. Լէկեր պու միսիլլիւ
ճիւզի եանըչըզ օլա ըտը՝ շիմոնքի վազըթտա օլ էսի
րին թէվարիսինի հալի քիթապլար ալիմլէրին էլինտէ
օլմասընա նաղարէն՝ պու միսիլլիւ հանըչըզլարըն մէյ
տանէ չըզմամասը միմքինսիզ օլուր ուտու. Լէնի վազ
թին ալիմլէրինին միւթալալարը վէ թէվէխսուսլարը.
վէ քիրստինեալըզտան խարիճ օլմալարըչլա պու պապ
տէ պիթարաֆ օլան միւէլլիֆլէրին շէհատէթլէրի
հարֆ պէ հարֆ թէֆթիշէ ալընտըզտա, պու միսիլլիւ
հանըչըզ օլա ըտը մութլազա մէյտանա չըզար ըտը.
վէ տին տիւշմէնլէրինին գուլաղընա պէյլէ պիր շէյ
տիւշտիւքտէ քէթմ էթմէզլէր իտի. Պու թէֆթիշ օլ
տու. վէ նիհայէթի նէյէ դարար վերտի. Եճայիպ շէյ
թիւֆթիշ էտէնլէրին ճիւմլէթինին մերամը՝ սուրը Եւե
տարանլարըն վէ Եզիզ քիթապլարըն սահիհլիյինի թաս
տիզ էթմէք տէյիլ իտի իսէ տէ՝ սոն գարարը օրայա
վարտը. պունլարտա պիր ուֆազ խիլաֆ տախի պու
լունմատը:

Պիր գաչ Լուրրալը ալիմլէր, Լարտներ վէ Սիքա
էլիս վէ Բալէյ՝ Եւետարանլարըն սահիհլիյինէ ախէզ:

կէօնէ իսպաժլար կէթիւրիւրէր, քի էլ զէմ մատտէլէր իւ զէ-
րինէ օլմառըլարը իչիւն Լւետարանյարը նազանլար մախ-
սուսէն պունա աա արգգաթ էթմիշէր տէմէք միչասիւ-
պէթ ալմազ. անճագ պունլար տախի թէֆթիշ օլդէն-
տուգտա Լշֆէնտիմիզին վագթընա զայէթ մութապըդ
կէլէր: Պունլարը Բալէյ տէվշիրմիշ օլուպ՝ պիզ տախի
պիր գաշ թանէսինի օնտան ալարագ պու մաճալտէ իւ
շարէթ էթմէյի միսասիպ կէօրտիւք:

Լւետարանիչիւրին նագլինէ պագընճա, Լշֆէնտիմի-
զին էօրիւմիւնէ ճէվազ վէրէն մէճլիսին րէիսինին իսթի
Վայիափա ըմըշ: Վէ Պիղատոսուն Լէհուտիստան հա-
քիմի օլտուղու էսիրտէ Լէհուտի քաճանայապետի պու
ումուշ: Հօվսեպոս Լէհուտի միւլէրրիւն՝ աւետարանիչ-
լէրին պէօյէ պիր շէյ սէօյլէմիշ օլտուղունու պիլմէյէա
րէք պունու թաստիգ էտէր: Վագա՝ Հօվսէփ նամ պիր
զաթըն Լէհուտի քաճանայապետի յինէ ինթիխապընը
նագլ էթտիյի արատա՝ պու զաթ իչիւն Վայիափա քաթի
քէլիլէր իսթ տէր կէլէր. վէ պունու միւթէագըպէն՝ Պիզ
ղատոսուն Լէհուտիստան հիւքիւմտարը նասպ օլընմա-
սընը նագլ էտէր: Վէ ազ սօնրա Պիղատոսուն աղլինի
նագլ էտիպ՝ Վայիափանըն տախի աղլինի օլ արատա նագլ
էտէր: Վէ պու տիւրլիւ նագլիէթլէրի բուպար էթ-
տիյիմիզտէ պուլուր ուղքի՝ Հօվսեպոսուն նագլի միւ-
ճիւպինճէ Պիղատոսուն Լէհուտիստանա կէլմէսինտէն
ազ էվվէլ Վայիափա քաճանայապետի յինէ նասպ օլըպ
Պիղատոսուն միւտտէթի հիւքիւմէթլինտէ օլ մէսնէքտէ
գալմըշ: վէ աղլի Պիղատոսուն աղլինտէն սօնրա իսա

պէթէթիւն : Ա՛յ պու՛ Ղաւտարանկարն նաշինէ զա-
յէթ մուաֆրդ տըր :

Ա՛յ ուկաս աւետարանիչն նագլի վեճհիյէ՛ պիր
վագթըն իչևտէ իքի քիչի վար ըմշլար քի պէյիւք քա-
հանայապետիք իւնվանըն թաշարար ըմշլ : Ըննա վե
Այոյիափա : Պու պիգէ աճայիպ կէլիր : վե քիլ վագր-
պուսու պիր աղիմ միւշքիւլ սրտարնա դոյանտր տախի
զմուշ տուրլար : Լաքին Յովնպուս տախի քէնտի թե-
վարիխնտէ նագլիթէթլէրինն սրտարնտա պուշարնն ի-
քիսինէ տէ քահանայապետիք իւնվանըն իթլագ էտէր :
պունուհ ուլա սուրբ Ա՛յ ուկասըն սեյլէտիյի թաստիգ
շուր վե շիւպէ գալտըրմազ : Ա՛յ պիր վագրթլտա Նե-
հուտիլէրինն իքի քահանայապետի պիրտէն օլմաը պիգէ
աճայիպ կէլիր իսէ տէ՛ իհթիմալ քի օլ վագրթլարն
մախսուս օլան պիր առէթի իճապընտան, եախուտ պաշ-
գա պիր պիգէ նամալիւմ մինասիպէթիլէ էյլէ իգթիղա
էթիւն տէր Նալէյ : Ա՛յ պիլ զանն էտէր իգ քի, չիւն
Խովսահան օրէնք միւճիւպինճէ պիր քիմէ քահանա
յապետ նասպ օլունտուգտան սօնրա մէվթինէ տէկին օլ
մէսնէտտէ զալաճալ ըտը, անճագ Նեհուտի միլէթին
տէն փատիշահլըգ գալգտըգտան սօնրա քահանայապետ
էր քէնտի միլէթլէրի իչևտէ աղիմ գասար ու նուֆու-
զա մալիք օլտուրար : քահանայապետիք սընրիթնտա օ-
լանլար պիր պիրլէրինն էլինտէն քահանայապետիյի
գափըշմաղա պաշլաաըլար : վե պագեն տախի հիւթիւ-
մէթ թարաֆընտան նասպ օլունտան ալալէթ վալիսի խոս
պէ խոտ քահանայապետին պիրինն ազլ էալպ ելերինն

ժողովրդին նասպ էտէր իտի : Պունունուլա պիր քահա-
նայապետ օլուր ուտու օրէնքին թէրթլ պինճէ ինթիխապ
օլունան . վէ քահանայապետիք իւնվանը էօլիւլ կիտին
ճէյէտէք պունուն իւղէրինտէ գալօր ըսը . վէ փիր քա-
հանայապետ տախի՝ հիւքիւմէթ թարաֆընտան նասպ օ-
լունան օլուպ՝ պունուն իւնվանը աղլինտէ մահվ օլուր ու-
տու . վէ պու միւնվալ իւղրէ պիր սէնէնին զարֆընտա իքի
քահանայապետ օլուր ուտու . II . Յովհաննէս աւետա-
րանիչին Ասյիւսիա իչլէն “ օլ սէնէնին քահանայապետի
իտի ” տէմէսի , Ժա . 51 . պու մէվազըթէն քահանայա-
պետիքի իշար էտէր . վէ Յովսէպոսուն տախի՝ Ասյիւս
փանըն նասպի վէ աղլի հաղգընա եազտըղը օնու թաւ-
տիգ էտէր , քի ասըլ քահանայապետ Լենա ըտը . կա-
յիափանըն քահանայապետլիյի հիւքիւմէթ թարա-
ֆընտան ըսը . վէ Լենա հիւքիւմէթ թարաֆըն-
տան աղլ օլա պիլիրսէ տէ՝ օրէնքճէ մազուլ սոյըլամազ
ըտը :

Լենտարանլարտա օգուրուղ քի , Պիղատոս Լչֆէն-
տիմիզին խաչընըն իւղէրինէ Իպրանիճէ վէ Բումճա վէ
Դաղմատիքէն եանի Լաթինճէ եազըլմըլ հաֆթա եա-
փըշտըրտը . Սուետոն վէ Տիոն Քասսիոս , իքիսի տախի
պուլթիքէսթ վէ Լենտարանըն նազլինտէն պիխապէր
քիմսէլէր , գաթլ օլունան քիմսէլէրին ճիւնհասընը միւ-
պէյին օնըրըն Լանընա պիր եաֆթա եափըշտըրմազ՝ օլ
ասիրտէ Հոմալըլարըն ատէթի օլտուղունու զէքր ու-
իշար էտէրլէր . Յովսէպոսուն շահատէթի տախի պու
քրոյա կիլիւր , քի Լէհուտի միլլէթինին իւղէրինէ

Տիւրքն էր զայսիք անար պիր իրանսն և ներքէն տիրէրինս՝ ու տիրարտէ միւսթամէլ օլսն հէր լիսանտան տախի եազմագ ատէթլէրի օլտուղունու զիքր էտէր :

Բանտարանլարըն նազլի միւսթամէլ Լիֆէնտիմիդ խաչն չոգարլումագ իշիւն ճէլատլարա թէսլիմ օլունմագ տան ագտէմ տէյնէրլէրիլէ տէյիլտիւ : Յովսէպոս իւլ մահալտէ, վէ պիր մահալտէ տախի Տիտոս Լիվիոս շէ հատէթ էտէրլէր քի, Լուսմալլար ինտիմաէ ատէթ ի միշ, պիրինին հաղգընա խաչա չոգմագ հիւքմիւլ էմր օլունտուղունտա՝ հիւքմիւլն իմրասընտան էվլիլ օլ քիմ սէյի տէօվէրլէր իմիշ :

Բանտարան նազլ էտէր քի, Լիֆէնտիմիդ քէնտի սալպ օլունմաղը խաչը քէնտի սըրթլալըպ Գողգոթայէ կէթիւրտիւ : Վէ Պլուտարքոս պութփէրէսթ միւսթամէլ Լիֆ Լուսմալլարըն գըլաղլըգտա ինձէ ուստալըղլար գուլանըպ նէվիճատ շէյլէր իհտաս էթմէսինի նազլ էթտիյի սըրաստա տէր քի, սոն վագըթլարտա՝ խաչա չոգարաճագ քիմսէնին խաչընը օնուս արդասընա վերմէք քտէթինի իճատ էթտիլէր :

Բանտարան նազլ էտէր քի Լիֆէնտիլէրին ընճասընա միւստատէ էտէրէք Պիղատոս՝ Լիֆէնտիմիդիլէ պիրլիքտէ սալպ օլունան իքի խրոսըղաղլըն պաճաղլալընը գըրտըրտը : Վէ Բարեղիոս Լիտոր՝ պութփէրէսթ միւսթամէլ, պէյիլէք Պոստանդիանոս փատիշա՝ ինսանը խաչա չոգարմագ ատէթինի գալտըրմասընը եաւաղ էթտիլի իշիւն մէտհ էթմէսինին սըրասընտա՝ խաչա չոգարլանլարըն պաճաղլարընը գըլումագ ատէթ :

ըտրը ըտր : Թոմմաս պիր աւետարան եազմըշ, վէ պոն
աւետարան պազը սատետիրլէրին էլինէ կէչիպ՝ սուրբ
Թոմմաս առաքեալն եազտըղընը զանն էտերէք իթի-
պար էտերլէր իտի տէյիւ սուրբ Կիւրեղ Երուսաղէմա-
ցի իշար էթմիշ տիր¹ : Մանինին չըրաղլարընտա պիր
տէ Եգուա զիքր օլունուր, վէ Մանիքեցիլէր պազէն
պունուն իսմիյլէ Եգուանիդ տախի տէնիրլէր : Ետիմանդ
նամ պիր չըրաղը տաճա օլտու, քի օրէնքէ վէ մարգարէլէ-
րէ գարշը պիր քիթապ եազտը² : Տիկեր պիր չըրաղը

լէ սէյլէնիր, վէ պազը օլ թարափլարը կէզէն էՏԼԻ
տըղգաթ քիմէլէր Պուտտա մէզՏէպինին այնճա տտէթ-
լէրինտէ վէ իթիգաւլարընտա քրիստոնեալըլա պիր գա-
պա պէնդէրլիք կէօրիւրլէր, իՏԹիմալ քի սլ մէզՏէպի
օրայա Մանինին չըրաղը Պուտտա կէօթիւրմիւշ օլա :

1. Մի՛ ոք այսուհետեւ ընթեռնուցու զգլուկ
Թոմմայ. զի ոչ է յերկոտասան առաքելոյն, այլ մի
յիւրից չարեացն Մանեայն աշակերտացն : (Կոլո-Տն ըն-
ծայր-Իեան. Գլ. Դ. եր. 115. տպ. Վ. Իէննա. 1832) :
Ճէրիտէմիզին 8 նումերօսունտա. սահիֆէ. 243 —
246, Տերեաիկոս քիթապլարը օգունմասընըն եասաղը-
նը տէյիլ քի բրօղէսդանլարըն սէյլէտիքլէրի կիպի -Յը-
ռոմա իճատը, իլա զայէթ է.քի վաղըթտան սուրբ
Տայրապետլէրի թէնպիՏի վէ եկղեցի կանոնու, վէ ա-
ռաքեալարըն վագթընտան գալմա օլտուղունու կէօր-
տիւք : Սուրբ Կիւրեղ Տայրապետ տախի օլ աղիզլէ-
րին պիրի օլուպ՝ ծկարա թաթպըղան Տերեաիկոս
Թոմմասըն քիթապընը օգունաղը եասագ էտեր :

2. Պու Ետիմանդ՝ մէզքիւր Ետտասըն եախուտ
Պուտտասըն պիր ախէր իսմի տիր տէյիւ Իյլլոմոնուն
գլլարընը պալեատէ 1 Տաշիէտէ իշար էթմիշ իզ :

[Պիլիկոս ճախուտ Սելեւկոս նախնոյն, առաքեալա-
րէն իսմիյլէ մեղեդալէր ինչա էյլէտի. վէ պիր քիւ-
շի. ք. քիթապ տախի՝ սուրբ Մարիամ Եստուածածինին
տօղմաօր իւզերինէ եազտը: Մանինն չըրագլարընտան
էնվաի նագլիթէր հափըլմը վար քարլար սուրբ Ընդ-
րէասըն վէ սուրբ Յովհաննէսին վէ սուրբ Պետրոսուն
վէ սուրբ Պօղոսուն իսիմէրիյլէ: Վէ Մանի քէնտիսի
տախի առաքեալ իսմի ալմըլ ըտը, տէյիլ քի սուրբ Պետ-
րոսուն վէ սուրբ Պօղոսուն սըրասընա կիրմք իչինն,
զերա քէնտիսին ծնլարտան եօգարը թուլթ մուշ ուտու,
իլլա Տիսուս Քրիստոստան էվլէլճէ Ֆիլիարիլ իսմիյլէ
թահուտ օլունան վէ պատէհու կէծնտերիլէն քէնտիսի
տիր:

» Մանին ճէմի թալիւմաթը՝ իքի խալիզլէրին (ա-
րարիչ) ֆերդի իւզերինէ տէօնէր իտի. պիրի էյի՝ քի ը-
շըգ վէ նուր խալիզի տէր իտի, վէ օլ պիրի քէօթիւ.
քի գարանլըգ վէ զուլումաթ պէյի թէսմիէ էտէր իտի:
Վէ պու ըլըգ վէ Գարանլըգ լուղէթլէրին տէյիլ քի
պիր թէշպիհ կիպի, իլլա ասըլ մանեալարընճա ալըր ը-
տը. զիրա ճիսմանիսէն պաշգա շէյ թանըմաղ ըտը:
Տիւնեա էյիտէն վէ քէօթիւտէն մախլութ պիր շէյ տիր
տէր իտի. վէ գարանլըգ սընըֆընա պէշ անասըր (տա-
րերք) թաղրիք էտէր իտի, թիւթիւն, գարանլըգ, աթէշ,
սու վէ բուզկեար: Պունուն գավլինճէ՝ թիւթիւտէն
զուհուրա կէլմիշէր իքի տյագլը հայվանլար, վէ ին-
տան տախի: Գարանլըգտան երլանլար, աթէշտէն տէօրտ
տյագլը հայվանլար. սուտան պալըզլար վէ հալատան
գուշար հասըլ օլմուշար: Վէ պու պէշ անասըրա
գարշը գօմագ իչինն Ըլլահ քէնտի զաթընտան տիկեր
պէշ անասըր իրսալ էյլէտի տէր իտի. վէ պունլաք,

մարազա վե գավղա արասընտա պիր պիրինե գարըշտը ,
լար . Խանի՝ հալա թիւթիւնե , այտընլըգ գարանլըգա ,
էյի աթէշ քեօթիւսիւնե , էյի սու քեօթիւսիւնե , վե
էյի քուզկիար քեօթիւ րուզկիարա : Սուրը Երրորդու-
թիւն խորհուրդունա պեօյլե մանեա վերիւրէր իտի . քի ,
Փետերուլաս զայեթ ուղագ պիր նուրտա , վե Խպնու-
լաս կիւնէշտե , վե Իլմուլաս այտա վե Բուհուլաս
հալատա թեմէքիւն էտեր տերլեր իտի . վե պունկարըն
գաւլինճե՝ Խպնուլաս Փետերուլասըն զաթընըն պիր
գըթասը օլմուշ օլուր ուտու : Պունկարըն գաւլինճե
կիւնէշ վե այ պիրեր կէմի օլուպ , իչլերինաե պիր թու
գըմ զայեթ տիւպեր չօճուզլար վե գըզլար վար քտըլար :
քի ֆաւլիլթի թեմիյե օլուրլար ըտը : Գարանլըգ հիւ-
քիւմտարանընտա տախի երքէք վե տիշի պուլունուպ
պունկարա աշըգ օլուրլար ըտը . վե պունկարըն աշգըն-
տան աճայիպ չէյլեր զուհը էտերլեր իտի , վե պու զու-
հուրաթլարըն պիրիսի տե հաղմուր ուտու :

« Էեր պիր առամտա իքի ճան վար տըր տերլեր
իտի . պիրիսի էյի խալիգտէն կէլմիշ օլմասըյլա էյի , քի օ
խալիգ տախի պունկարըն զիւիւմիւնճե ճիւմանի օլուպ
ճանլարըն պիրիսի օլ ճիւմին գըթասը օլարագ ճիւմա-
նի իտի : Օլ պիր ճան տախի քեօթիւ խալիգին գըթա-
սը տըր տերլեր իտի : Իշլի իմանլարըն , Խանի Սանի-
քիցիլերին ճանլարը անասըլար վասեթասըյլա փագլա-
նըպ այըն իչինե նագլ օլունուրլար , վե օնտան կիւնե-
շե կիտերլեր իմիշ . կիւնէշ տախի օնլարը Ըլլահըլա
պիրլէշտիւմէյե կեօթիւրիւր իւմիւշ : Սանինին թախիւ
մաթընը գապուլ էթմէյեկերին ճանը՝ քէնտի գապա-
հաթլարընա կէօրե պիր էյամ չէյթանլարտան էգիւթ
չէքմէք իչիւն ճիհէնէմէ կէօնտերիլիպ օրատա թե :

միջկենտրոնէն սօնրա տէ՛ֆա տխեր ինսանլարնն եախուտ
 հայկանլարնն եախուտ նէպատաթըն թէնինէ կէօնտերի-
 լիւրէր իմիշ . վէ պունլարըլա թէրպիէ օլմատըզլարը հա-
 աէ էն նի հայէթ աղիմ աթէշէ աթըրըրլար ըմիշ . Պու միւն
 վաշ իւզըն՝ ինսան խէլասըննն ճէմի էարարը՝ Ըլաշոն
 զըթասընը՝ քէնտինին պուլաշմըշ պուլունտուզու քէս-
 թիւ ճէսէալէրտէն այըրմագտան իպարէթ օլուցօր . քի
 պունոնուլա քէնտի զաթընա դավուշոււն . Ընճագ ճա-
 նը պէօլմէյի վէ այըրմաղը ճայիզ ֆէօրմէյիպ՝ պունու
 էտէնլէրի մէզքիւր ճէզալարա միւսթահագ տտտ էտէր-
 լէր իտի . Տէրլէր իտի քի՝ պիր հայկան էօլտիւրէն քէն-
 տիսի տախի օլ հայկանա թէպաիլ օլուր . վէ պիր օթ եօ-
 լան եախուտ քէսէն՝ քէնտիսի օթ օլուր . Պազաթ պուշ
 դալարընն տէվչիրտիյի օթլուգտան եէմքտէն ֆէրի
 տուրմաղլար ըար . Պիր քիմաէ պիր Վանթքեցիէ էքմք
 վէրտիյինաէ՝ Վանթքեցի տէր իտի . պիր ազ էօթէյէ
 կիթ քի տուամը էտէյիմ . վէ սօնրա էքմէյի էլինէ ա-
 լըպ տէր իտի . պէն տէյիյիմ սէնի եափոն . վէ էքմէյի
 եօգարը աթըլպ՝ եափանա լանէթ օքուր ուտու . Սօն-
 րա տէր իտի . սէնի չպէն էքմէալիմ . էքէն քէնտիսի տէ
 էքնլսին . սէնի պէն պիշմէտիմ . պիշէն պիշլսին . սէնի
 պէն փիշիրմէտիմ . փիշիրէն փիշսին . Պու իգրարտան
 սօնրա դալպ րահաթլըղը յա էքմէյի եէր իտի . Վէ չիւն
 քի թէնի քէօթիւ խալիգտէն հասըլ օլմուշ զանն էտէր-
 լէր իտի . պունտան տօլայը թէնէ գարը պիր ա-
 պափէթլէրի օլուպ զիւրիէթի վէ պունուն իշիւն էվ-
 կէնմէյի մէքս էթմէյէ զայրէթ էտէրլէր իտի . Սատա
 դա վէրմէյի վէ սուրըլարըն մասուքլարընը րայէթէ
 լայըզ կէօրմէյիպ պուլափէրէթլիք տտտ էտէրլէր իտի .
 Վիլիսատոււն թէն ալմասընա վէ սահիշէն էվիէթ չէք-

մեսինէ վե Էօլմեսինէ ինանմազլար ըտը : Մանինին թաւ
լիւմաթլարընն պաշլըմալարը պունըր տըրլար :

« Պունլար հէր նէ դատար մինասիպէթսիղ իթի-
գատլար ըսա տա՝ չոգ Եայրլուրլար վե չոգ ուզուն վա-
գըթ սիւրտիւլեր : Պունու վազ Էտենլէր տէրլէր խտի
քի՝ մերամընզ հիւքմ Էթմէք տէրիլ , ինսանը զսլիւթ-
տան խէլաս Էտիպ Ելլահա կէօթիւրմէք իչիւն սասե-
ճէ ագըլ գուլլանմագ տըք : Վ Է ուղղափառլարա տէր-
լէր խտի . պիղ սիզլին կիպի հէմեն իլք սիֆտահընտան
ինանմագ թէքլիֆ Էթմէյիլ . մերամընզ պու տուր քի՝
քիչի Էվվէլ թէֆթիչ Էտիպ տօղրույու թանրսըն վե
սօնրա ինանսըն : Միւճատէլէտէ գուվլէթի իտիլէր .
հալիմ վե քիչիի պէնտ Էտիճի թաւըլարը վար ըտը . վե
պիւր ատամը Ետվաշ Եավաշ քենտի ֆիթիլլէրինէ մէյլ-
Էթտիրմէյէ պէյիւք ուսթալըգ գուլլանըլար ըտը .
Պունլարըն պիրիսի պիր ուղղափառա րաստ կէլտի , քի
սինէքլէրտէն զիատէ թաճիլ օյուպ՝ զայրը տայանա-
մամ , լանէթ օյուուն շու սինէքլէրէ տէր խտի : Մանի-
քեցի պունա սօրտու . պունլարը քէմհարաթմըլ : Ուղ-
ղափառըն խըրսը տահա Էնմէֆիչ օյուուղունտան՝ Ելլահ
Եարաթմըլ տէմէյէ ճէսարէթ Էթմէտի : Մանիքեցի տէ-
տի : Ելլահ Եարաթմառը ըսա քիմ հարաթտը : Նէվապ
վէրտի . զաննըմճա չէյթան օլմալը : Մանիքեցի տէտի ,
ագըլ սենի մէճպուր Էթտի քի սինէյի չէյթան Եարաթ-
առ տէյիւ թագրիր Էտէսին . իմաի՝ սինէք չէյթան մախ-
լուգու ուսա՝ արըյը քէմ հարաթտը : Ուղղափառ տէ-
յէմէտի քի սինէյի տէյիլ ամմա՝ արըյը Ելլահ Եարաթ-
առ : Մանքեցի արըտան չէքիրկէյէ , սնտան քէրթէն-
քէլէյէ , գուշա , գօյունա , Էօթիւգէ , ֆիլէ , վե Էն
նիհայէթի ինսուն հագընա սիւալլէրինի չէվիլիլ :

տամբընա գանտըտը քի պունարըն հիչ պիրիսինի Եւ
լահ նարաթմամը տըր :

» Մանիքեցիներ իքի սընըֆու պեօլիւնմիւշեր իտի .
պիր սընըֆը շահիրտան վե տիկեր սընըֆը միւնթէխա-
պան տէնիր իտի : Պու միւնթէխապան տէնիլէնլեր ֆը-
գարալըգ թապարլար վե զայէթ սըգը փերհիզ թուծար-
լար ըտը . ֆագաթ շահիրտան սընըֆը մալ ու էշնա սա-
հիպի օլա պիլերլեր վե տիկեր ատէմէր կիպի կէշինե
պիլերլեր իտի : Ենճագ շարապ վե էթ վե հուճուրթա
վե փէյնիր՝ Մանիքեցիներին ճիւմէսինե ալէսսեփե նա-
սաղ ըտը . չիւն Ելլահըն զաթընտան պունարըն հիչ պի-
րիսինտէ գըթա եօգ տուր տէրլեր իտի : Միւնթէխապ-
արըն իշինտէ օն իքի քիշիյէ ուսթա իւնփանը վերիլեպ ,
պիր տէ օն իւշիւնճիւ վար ըտը ճիւմէսինին պաշը . վե
պու թերթիպ՝ Մանիի վե օն իքի չըրագլարընը վեքը
էթաիրմէք իշիւն իհտաս օլմուշ ուտու : Պու ուսթա-
լարըն էլիյլէ նասալ օլունմուշ վե փայէտէ օնլարտան ա-
շաղը եէթմիշ իքի նպիսկոպոսլարը վար ըտը , քի քահա-
նայ վե սարկաւագ ձեռնադրել էտերլեր իտի : Սկրտու-
թիւնլարը տալի վար ըտը , լաքին պօզուգ . պատարագ
տալի էտերլեր իմիշ . լաքին էօյլէ խալթիէթլերիլէ քի
թարիֆ էթմէյէ ճէսարէթ օլունմագ :

Մանիքեցիներին մեղհէպի հագգընա պունտա նա-
ղըլանլարը օգուլանլար պունլարը բրօդէսթանլարտան
զայէթ ուզագ կէօրիւրլեր . լաքին Մանիքեցիներտէն աղ-
մա էնփաի մեղհէպլեր քի պունտան սօնրա եաղըլաճագ
տըրլար , Մանիին վե չըրագլարընըն իհտաս էթաիլի
թասլաղը կիւնտէն կիւնե զարիֆլէտէրէք շիմտիքի հիւ-
թէ աախիլ էթալլեր . օնճագ քէօք պու տուր : Սի
գալու աղաճըն թօխումուսու կեգրէն քիմսէ՝ աղաճըն :

չեքլնի վէ պէօյիւքիւյիւնիւ վէ տիւեր հալերինն զն
տա կէօրմէյիպ՝ ոչ աղաճ ոչ թօխումտան հասըլ օլա
ճաղընա ինսնմամագ ելմազ . վագըթ օնուն հասըլաթը
նը մէյտանա չըգարըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԵԹԻ ՄԻԻԹԷՆԵՎԻԷ

Սաքաֆա : Պիր քաճանայ պիր դաչ չօճուգ
եանընա թօփլայըպ քրիստոնէական տերսի վերիւ
իտի , քի օլ հաֆթա կիրակի կիւնիւ սուրբ հաղորդու
թիւն ալաճաղար ըրը : Չօճուգլարն պիրիսի՝ քի հէր
վագըթ շէն վէ ֆէրաճ թապիաթլը վէ կիւլէր իւզլիւ
կէօրիւնիւր իւտիւ , օլ կիւնիւ ճէհրէսի տարգ՝ վէ մե
յուս վէ տերին տիւշիւնմտէ իտի : Քաճանայ պունուն
ֆէրգինտէ օլուպ՝ տերսի պիթտիքտէն սօնրա չօճուգու
այրըճա եանընա չաղըրտը վէ ատէթինտէն խարիճ օլ
կիւնքի կէօսթերտիյի հալիսին սէպէպինի սօրտու : Չօ
ճուգ ճէվապ էթտի . մալիւմին տիւր քի պու հաֆթ
սուրբ հաղորդութիւն ալաճաղըմ , ճէմի րէֆիքլէրիմ
օլ կիւնիւ ատէթ իւզլէ եէնի վէ հագըլըգլը բուպա
կէյտիքլէրի հալտէ պէն զարուրի պու էսքի բուպալու

1. Կրէնկ գաթօլիկէրտէ ատէթ տիր քի՝ ազլը
երմէյէն վէ ֆէք քիւչիւք չօճուգլարա սուրբ հաղոր
դութիւն վերմէզլէր . պիր ազ պէօյիւյիւպ ագրլարը
երմէյէ պաշաաղըզ վագըթ քրիստոնէական էօյրէտիրլէր .
վէ քրիստոնէական սիւալլէրինն ճէվապ վերմէյէ միւգ
թէտիր օլտուգլարը հալտէ իւք աէֆա սուրբ հաղոր
դութիւն ալըրլար :

քրմերս օնշարա գարըշաճաղըմ, փետերիմե սեօյլեսեմ
 վագթը եօգ. տիշարը մեմէքեթիւրտէ օրթագլարընըն
 պիրիսի իփլասե չգդմըշ օրմասըյլա քենտի տօլապը տա-
 խի պօզուլտու. վէ պիր սարաֆա 3000 ֆռանք պօրճու
 վար. քի եարըն եօտէմէսինին կիւնիւ տիւր. օնու տիւ-
 շիւնիւյօր. պու տիւշիւնմէսինին արասընտա պէն քէն
 տիմէ րուպա նաօրլ իսթէյէպիլէճէյիմ. իշտէ տիւշիւն
 տիւլիւմ պու տուր տէտի. Քաճանայ ճէվապ. էթտի.
 տիւշիւնմէ օղլում. Մլաճըն քէրէ ֆ պէօյիւք տիւր.
 վէ պու սէօճպէթիլէ չոճուղա եօլ վէրիպ քէնտիսի տօղ-
 րու չօճուղուն թարիֆ. էթտիյի սարաֆը պուլտու.
 պանա պու կիւն զայէթ իգթիզասը վար տէյէրէք 3000
 ֆռանք եօտիւնճ իսթէտի. Մառաֆ տէտի. պու կիւն
 չազըրտա ագճէմ եօգ. եարըն ֆիլան պրզիրկիանտան
 3000 ֆռանք կէլէճէք. օնու պանա վէրիւ իմ, սէնտէ
 իգթիզանը եարընա պրաֆ. Քաճանայ ճէվապ վէրտի.
 պու պիր շէյ տէմէք պէյիլ. օլ պազիրկիանըն թաճվի-
 լինի պանա վէր. պէն օնուկուլտա իշիֆի պիթիլիւր իմ.
 Վէ քէնտի իսմի վէ իմզասըյլա սառաֆա պիր թաճ-
 վիլ վէրիպ պազիրկիանըն թաճվիլինի ալտը տօղրու օ-
 նուն էվինէ կիթտի. Պազիրկիան տիւշիւնմէսինին ա-
 րասընտա՝ քաճանայ պուրայա կէլմէնին վագթընը՝ մը
 պուլտու տէր կիպի պէտ մուամէլէտէ պուլունմասըն
 տա՝ քաճանայ թաճվիլի չոգարտը. ալ չու թաճվիլի
 վէ պէնիմ իսմիմէ պիր թաճվիլ եազ վէր. պու 3000
 ֆռանք պօրճուն պանա չավալէ օղունտու տէտի.
 Պազիրկիան թափը տէյիշտիլէրէք վէ մատտէյի աննա-
 յարագ, պէլի տէտի. մէմնուն ում. պօրճում սանա
 աըր. նէ գատար վատէ գօյալըմ. Քաճանայ տէտի.
 նէ գատար վագըթ իսթէրիսէն օլ գատար վագըթ պա-

նա՝ պօրճու զայս պիլերսին, պունու հիչ տիւշիւնե .
 հալնորդ օնա պաճ քի պու կիրակի կիւնիւ իշիւն չօ-
 ճուղա պիր թագըմ ճէտիտ վէ եագըջըզը բուպա թէ-
 տարիք էտէսին : Օլ պազիրկեան պու միւսսիպէթի
 գալիլէ իրթէ կիւնիւ չէքեճէք ըէզալէթտէն խելաս
 պուլմասը իշիւն նէ տէրէճէ սէվնտիյինի վէ խօշնուտ
 օլտուղունու թարիֆ էթմէք լագըմ տէյիլ . թէչէքքիւր
 վէ տուա քէլամարը արասընտա քահանայ պրագտը
 էիթտի :

Աիւր կիւրիւն : Պունտան հէթմիշ սէնէ գատար
 ագտէմ՝ Վէմցէտտանըն՝ Պրաւնշվայի նամ այալէթին
 պէյիլիինէ մութատարըրֆ օլան՝ Քարդոս՝ տինճէսինտէ
 քէնաի մէզհէպինճէ սօֆու օլուպ՝ կիրակի թուլմա-
 ղա վէ թուլտուրմաղա դայէթ մուգայէթ իտի : պիր
 կիւն խապէր ալտը քի՝ պէլտէսինտէ պուլունան քէօյ-
 վիւլէր ատէթ էթմիշէր ժամ վագթը՝ մէլիանէյէ կի-
 տէրէր . վէ ժամտա քարոզ տիյնէյէճէք վագթըլարընը
 օրատա իշիլիլէ կէչիրիւլէր : Վէ զապիթան տախի
 հէր նէ դատար սայ ու հիմմէթ էթմիշ իսէ՝ պունշարը
 պու թապիաթլարընտան վագ կէչիրէմէմիշ :

Տուգա պունու իշիթտիքտէ՝ պիր կիրակի սապահ
 ժամ վագթը գապա շուհատան պիր սիւրթու կէյէր .
 կէօքսիւնիւ եօգարտան աշաղը տիւլմէլէր . գայգար խա-
 պէր ալտըրը մէլիանէյէ կիտէր : Դամա տալէթ էտէն
 չտնըն սէսիլէ՝ մէզքիւր քէօյիւլէրին սիւրիւսիւ մէյ-
 խանէյէ եօրիւլիւ էտէր . էսնէրինտէն էնիլ վէ օգ-
 գալը պիր ատամ, պուրնու գըփ գըմըրը վէ եիւզէ-
 լի փարլագ՝ հիյէթինտէն օլ պէնմագլարըն պէօլիւք
 պաշըրը օլտուղու պէլլի . կէլիր սուֆրանըն պաշընտա
 օթուրուր . տուգայը տա՝ զալիպա քէնտի մէճլիսլէրինէ
 տախիլ օլմաղա արզուքէչ եէնի պիր սուֆրասաշ զանն
 էտէրէք ձանընտա օթուրտուր . Լաքին հիւ պիր սէօհ
 պէթ եօգ , Քաղաթ պու եէնի վէ թալըմատըրզարը

միտաֆիր քիմ զա տէյիւ պիր պիրինին եիւզինէ պա-
գարլար . իշարէթիլէ պիր պիրինէ սօրտըլար . հիւ պի-
լէն պուշունմաղ .

Սէյխանէճի մէճիսին պէօլիւք պաշըսընըն հանընա
պիր պէօլիւճէք գանաթաւլա ըադը կէթիրիր . գատէհ
նօգ : Սէօլիւք պաշը գանաթաւլա աղղընա տիքէր . պիր
աղ իշտիքտէն սօնրա՝ տուգայա վէրիր . իւ վէ սի-
կիսին տէր : Տուգա իշին սօնունա միւնթազըր՝ իւէր
վէ ալտըղը կիպի սէօլէյէրէք հանընտաքինէ վէրիր :
Ղիւմիէսի սըրայըլա իշտիքտէն սօնրա տէֆա պէօլիւք
պաշըյա կէրիր . իւէր վէ եվկէլքի միւնվալ իւզըէ Տու-
գայա վէրիր . օրտան տա տէվը տօլաշըպ իւչիւնճիւ նէօ-
պէթէ պաշըյընճա տուգա սիւրթօսունուն տիւյմէլ-
լինի սէօքէր , տուգայըգ նիշանլարընը մէյտանէ չըգա-
լըպ՝ հէր քէս միւթէհայիր օլտուգտա պէօլիւք պաշը-
նըն եիւզինէն սի-գ կիսին տէյէրէք հագըըգըլմա պիր
թօգաւո էնտիրիր : Սէօլիւք պաշը թօգաւը հէտի , լա-
քին սի-գ կիսին լաֆգընտան պիր շէյ աննայամայըպ
շաշըրտը գալտը : Տուգա էլինի գըլըճընըն գապգէսինէ
գօյուպ՝ մէրամընը աննաթաւլ . նաւըլ պէնտէն թօգաւո
հէտին իօէ հանընտաքինէ վիւր . օ տա քէնտի հանըն-
տաքինէ վիւրսուն տէտի : Սուլարըն ըադը գանաթա-
սընտան մատէ սիւահլարը օլմայըպ , տուգանըն զաթը
կէօլիէսի աղըր , պիր աղ տա ղըլմա աղըրլաթմը , իթա-
աթտան պաշըգա չարէ հօգ . գանաթաւ երինէ թօգաւո
նէօփլէթէ պինէր , շու ֆարգըլա քի՝ գանաթաւ հալը-
նըղ իւչ տէֆա տէվը եթտի . թօգատըն տէվըի ալթըլը
կէշմէք իւզըէ իտի , նէ վագթ քի տուգա ընարը պրա-
դըպ կիթտի . վէ ընլար պիր պիրինի թէրպիէ էթմէք-
տէն վաղ կէշտիլէր : () պիր կիրակի պու քէօյլիւլէր-
տէն հիւ պիրիսի մէյխանէյէ տէօնիւպ՝ իլք հաֆտանըն
ըադը մէղէսինի եէնիտէն տաթմաղա արղու կէօսթէր
մէտիլէր :